

Saoghal
Bheathaichean
Ìre 7

DUMQ

agus an leòmhan

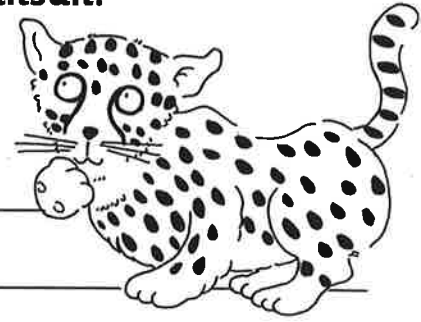

Frances Usher • Stephen Lewis

Ainm:

Deit:

Freagair na ceistean ann an seantansan.

1. Càite na thachair a h-uile càil san stòraidh?

2. Innis cò ris a bha an t-àite coltach.

3. Dè na facail tha ag innse dhut an t-àm dhen latha bha ann?

4. Carson a bha màthair Duma ag iarraidh oirre èirigh aig an àm ud?

5. Dè thuirt a màthair ri Duma an dèidh dhi tillidh o bhith a' ruith?

6. "Nì sinn a-rithist e," thuirt màthair Duma. Innis ann an dà sheantans dè thachair an uair sin.

7. An smaoinich thu carson a bha na beathaichean uile a' tighinn chun an lòn ud airson deoch?

8. Carson a bha an leòmhann cho cunnartach?

9. Dè an leasan a dh'ionnsaich Duma o mhàthair mu dheireadh?

Duma agus an leòmhann

Sgil: A' freagairt cheistean mun stòraidh

Ainm:

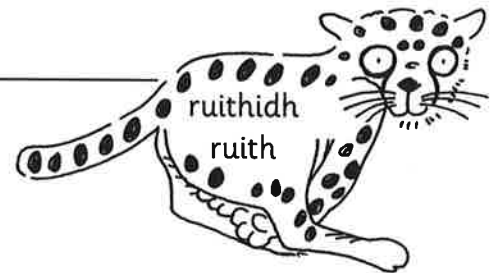
Deit:

Tagh am facal ceart airson crìoch a chur air gach seantans.

1. Bha a' ghrian _____ nuair a bha iad nan
suidhe ri taobh na h-aibhne. Thuirt màthair Duma,
"_____ a-nis, Duma." Bidh mise _____
tràth nuair a bhios sgoil ann.

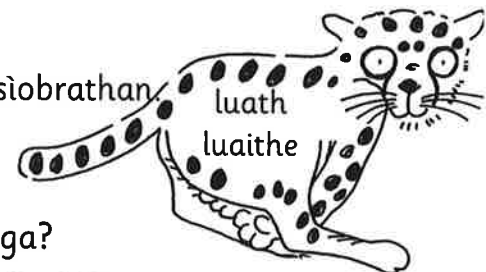
2. "Feumaidh a h-uile sìota _____. Ach _____
sinne nas luaithe na beathach sam bith eile," thuirt a
mhàthair. Ma thig beathach mòr _____
beathaichean beaga air falbh.

3. Thuirt màthair Duma, "_____ tu ruith nas
luaithe na sin." "Am _____ mi èirigh?"
dh'fhaighnich i. "Tha mi teth agus _____
mi deoch uisge òl," thuirt e.

4. "Ruithidh sinne nas _____," thuirt na sìobrathan.
Tha mise _____ cuideachd," arsa Duma.
Cò am beathach as _____ ann an Afraga?

5. "Carson a _____ mi ruith?" thuirt Duma
ri màthair. "Ach _____ a h-uile sìota
ruith," thuirt ise. "An-diugh _____ sinn
ruith chun na creig mhòir," thuirt i rithe.

6. Thill màthair Duma agus _____ i na ruith
a-rithist. Ach cha robh Duma airson _____.
Ruith na sìobrathan air _____ mar a' ghaoth.

Duma agus an leòmhann

Sgil: A' taghadh an fhacail san riochd cheart airson crìoch a chur air seantansan

Ainm:

Deit:

Cuir an comharra freagarrach ri taobh gach seantans.

Ceart
✓

ceàrr
✗

mì-chinnteach
?

1. Bha abhainn àlainn ann an Afraga.
2. Cha robh craobhan idir a' fàs air bruaich na h-aibhne.
3. 'S ann an toll a bha Duma agus a màthair a' fuireach.
4. Bha Duma agus a màthair aig èirigh aig an aon àm ris a' ghrèin.
5. Cha robh Duma airson ruith cho fada ris a' chreig mhòir an latha ud.
6. Thuirt màthair Duma, "S e sìotathan na beathaichean as luaithe ann an Afraga."
7. Nuair a thill Duma on chreig bha a màthair a' laighe fo na craobhan.
8. Nuair a dh'fhalbh a màthair ghabh Duma deoch às an lòn.
9. Thàinig dà shìobra chun na h-aibhne airson deoch uisge.
10. Cha do ruith Duma rèis còmhla ri na siorafan.
11. Thuirt an leòmhann gun itheadh e Duma mur an ruitheadh i nas luaithe na e fhèin.
12. Chuala Duma a màthair ag èigheach oirre agus thug sin oirre ruith na bu luaithe.

Duma agus an leòmhann

Sgil: A' cuimhneachadh air an stòraidh – a bheil an seantans ceart, ceàrr, mì-chinnteach

Ainm: Deit:

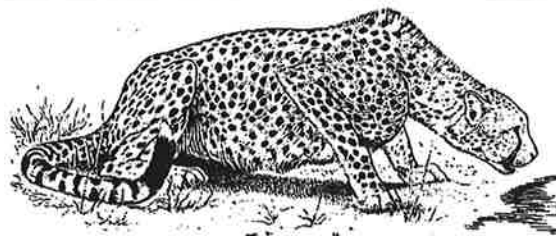
Fiosrachadh fìor.

Leugh an earrann seo còmhla ris an tidsear agus an clas.

Às dèidh sin, ag obair ann am buidhnean, dèanaibh nòtaichean air puingean inntinneach mun sìota.

Dèanaibh suas ceistean a chuireas sibh air buidheann eile sa chlas agaibh.

Ainm	Sìota
Coltas	Tha na casan aice fada, làidir agus i fhèin àrd, seang.
Àite-fuirich	Tha sìotathan a' fuireach ann an Afraga agus Àisia.
Meudachd	Tha com sìota mu 120cm-150cm de dh'fhaid. Tha an t-earball aice mu 60-80cm am faid. Tha e 50cm-80cm de dh'àird aig a gualainn. Tha mu 43cg de chuideam anns an tè fhireann agus an tè bhoirean mu 36cg.
Dath	'S ann soilleir donn gu buidhe a tha am bian aice le badan dorcha dhonn.
Biadh	Bidh i a' sealg air an latha. Liùgaidh i suas gu socair sàmhach mar cat mòr, faisg air antelope, gazelle no impala. Nuair a bhios i cho faisg ri 30 meatair orra leumaidh i agus ruithidh i às an dèidh mar an dealanach. Ged a tha i uabhasach luath cha mhair an rèis sin ach mu 20 diog agus fàsaidh an sìota sgìth. Gheibh na beathaichean sin air falbh glè thric, oir ged a tha sìota luath chan urrainn dhi ruith luath airson ùine fhada. Mar sin uaireannan 's e leòmhann no hièna a gheibh grèim air a' bheathach a bha an sìota a' sealg.
Siubhal	'S e sìota am mammal as luaithe air an t-saoghal. Ruithidh i cho luath ri 60 mìle san uair (100km san uair), sin aon mhìle ann am mionaid.
Gin	Bidh àl chuileanan aca, aon chuilean gu uaireannan 6 chuileanan. Fàgaidh iad am màthair aig aois 18 mìosan. Bidh mòran dhiubh gan ithe le leòmhainn, leopardan agus hiènanathan. Bidh iad beò mu 12 gu 14 bhliadhna anns an fhàsach.
Rudan eile	Bidh sìotathan a' dèanamh diofar sheòrsa fhuaimnean ri chèile. Bidh iad a' torgan mar cat agus nì iad comhartan beaga mar chuilean.

Duma agus an leòmhann

Ainm: Deit:

A' measadh fhacal

Facal	Aithnichidh san teacs	Aithnichidh leis fhèin	Sgrìobhaidh gun a bhith ga fhaicinn
a dh'fheumas			
ag èirigh			
dhaibh			
eile			
èirich			
falbh			
feumaidh			
fios			
nas luaithe			
ràinig			
ro theth			
ruithidh			
sam bith			
thilleas			
thusa			
toiseach			
trobhad			
Facail cuspair			
a' chreag			
a' ghaoth			
a' ghrian			
beathach			
craobhan			
creutair			
deoch			
fhuar			
leòmhann			
màthair			
pathadh			
putag			
sìota			
slighe			
toiseach			

Duma agus an leòmhann